

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Parashat Balak – Du 27 juin au 1er juillet 2021

Souguia n° 30

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Zimoun (4)

L'obligation des femmes et enfants

Cette semaine, nous continuons la Souguia du Zimoun. Nous étudierons l'obligation des femmes et des enfants dans le Zimoun. Peuvent-ils former un groupe entre-eux ? Peuvent-ils s'associer à un groupe d'hommes ? Les femmes ont-elles l'obligation d'écouter le Zimoun des hommes ? Y a-t-il des différences d'obligation selon les âges chez les enfants ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תְּקֵלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּמִּים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּמִּים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֲמַל וְהֵם עֲמַלִּים. אֲנִי עֲמַל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֲמַלִּים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רָץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רָץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Lital Nessa Esther bat Myriam et Evy Simha Haya bat Myriam

1. L'obligation des femmes dans le Zimoun

a. Obligation des femmes entre elles

Etudier cette Guemarra avec Rachi. Les Tosfot seront étudiés le lendemain.

מה. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מכזית ו'הנכרי אין מוזמנין עליו הנשים ועבדים וקטנים אין מוזמנין עליהן עד כמה

מה: שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

והא מאה נשי בתרי גברי דמיין. לענין קבץ מפלה ולענין כל דבר שנעשה והפילו הכי חשיבין להו כשלשה וה"ה לשנים אבל לא מזי למימר כחד דמיין דאיין יכולות לזמן דהא קמיני נשים מוזמנות לעצמן ורש"י פירש כחרי לענין חובה דאיין חייבות לזמן ואם רלו מוזמנות והוא הדין לשנים:

שאני התם דאיכא דעות. מכאן משמע דנשים יכולות לזמן לעצמן וכן עשו בנות רבינו אברהם חמיו של רבינו יהודה ע"פ אביהן ומיהו לא נהגו העולם כן וקשה אמאי לא נהגו מדקתני מוזמנות משמע דקאמר חייבות לזמן וי"ל דנשים מוזמנות לעצמן היינו אם רלו לזמן מוזמנות וכן משמע קצת הלשון מדקתני בסמוך נשים ועבדים אם רלו לזמן איין מוזמנין ועוד דמדמה ליה^ב הגמרא לשנים משמע דחובה ליכא והא דקאמר בריש ערכין (דף ג. וס) הכל מחוייבין בזימון לאחיי נשים לענין רשות קאמר ולא לענין חובה ונשים לריך עיין אם יוצאות בזכרת הזימון של אנשים מאחר שאין מציתות ויש מציתות רחיה שיוצאות מדאמר לקמן סופר מנכר ובור יוצא מכאן משמע שאף הנשים יוצאות בזהמ"ו שלטו מיהו יש לדחות אותה רחיה דשאני בור שמזין בלשון הקדש ויודע קצת מאי קאמר אבל אינו יודע לברך אבל נשים שאיין מציתות כלל מזי למימר דלא נפקי והא דאמר^ג במגילה (פ"ג ד' ט.) לועז שמעט אשורית ילא פרסומי ניסא בעלמא שאני כדאמרין התם (דף ק"ה.) האשתרניס בני הרמכים מי ידעיין מאי ניהו:

דניחא לכו דמקבע לכו בחובה. דגדול המלווה ועושה: אם רלו איין מוזמנים. כדמפרש טעמא לקמן שאין קביעותן נאה משום פרישותא בין דנשים בין דמשכב וזכר דעבדים בקטנים: דאפילו מאה כשרי דמיין. לענין חובה דאיין חייבות לזמן ואם רלו מוזמנין והוא הדין לשנים: דאיכא דעות. דאע"ג דלענין חובה איין חייבות לענין רשות דעות שלשה חשיבי להודות טפי משני אנשים דאיכא משום גדלו לה' אחי: קוראין לו. להודיעו שהם רוצים לזמן ויפנה אליהם במקום מעמדו ודי להם בכך: ופומנין עליו. ואע"פ שאינו בא אללס: ואמר רבי ירמיה לומר שאין ברכה בזימון ביניהן. לא בא ללמדנו אלל שאין לריכין זימון דכיון דאחד יוצא בזכרת חברו אשמעינן דאיין זימון דלי יש זימון ברכת שניהם היא שהרי אומר נכרך והוא עונה ברוך הוא: לאו דשמיע לכו מרבי יוחנן. דבר מערכא הוא דאילו רב בבבל הוה וצני מערכא היכא שמיע להו: והוא דקרו ליה ועיי. שסמוך הוא אללס ועונה ברוך הוא: לא אמרן. דלא לריך למיתי גבייהו אלל שלשה אבל עשרה שיטרפו משום הזכרת השם עד דאמי גבייהו: נראין פשרה. דאיין אדם ממחר להבחין בין עשרה למשעה: מלוס ליתלן. ולכרך כל אחד בפני עצמו בין ברכת המוציא בין ברכת המזון: אחד מפסיק לשנים. אם גמרו השנים סעודתן ורצין לזמן דרך ארץ הוא שיהא האחד מפסיק את סעודתו עד שזמנו עליו עד ברכת הן דהיינו

דניחא להו דמקבע להו בחובה (מעיקרא) ת"ש^א נשים מוזמנות לעצמן ועבדים מוזמנים לעצמן נשים ועבדים וקטנים אם רצו לזמן אין מוזמנין^ב (והא נשים אפילו מאה) והא מאה ואין נשי בתרי גברי דמיין וקתני נשים מוזמנות לעצמן ועבדים מוזמנין לעצמן שאני התם דאיכא דעות א"ה איכא סיפא נשים ועבדים אם רצו לזמן אין מוזמנין אמאי לא והא איכא דעות שאני התם משום פריצותא תסתיים דרב דאמר אם רצו לזמן אין מוזמנין דאמר רב דימי בר יוסף אמר רב שלשה שאכלו כאחת ויצא אחד מהם לשוק קוראין לו ומוזמנין עליו טעמא דקוראין לו הא לא קוראין לו לא שאני התם דאקבעו להו בחובה מעיקרא אלא תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר אם רצו לזמן אין מוזמנין דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן שנים שאכלו כאחת אחד מהן יוצא בברכת חבירו והוינן בה מאי קא משמע לן תנינא^ג שמע ולא ענה יצא ואמר רבי ירמיה לומר שאין ברכת הזימון^ד ביניהם תסתיים א"ל רבא בר רב הונא לרב הונא והא רבנן דאתו ממערבא אמרי אם רצו לזמן מוזמנין מאי לאו דשמיע להו מר' יוחנן לא דשמיע להו מרב מקמי דנחית לכבל: גופא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב שלשה שאכלו כאחת ויצא אחד

Les mots du jour à apprendre :

Sur	על
Sur eux	עליהם
Femmes	נשים

Programme du Lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Lital Nessa Esther bat Myriam et Evy Simha Haya bat Myriam*

Etudier les Tosfot de la veille. Déterminer si les femmes ont une obligation ou juste un droit de faire Zimoun. Définir les questions et réponses apportées par Tosfot. Comment expliquer le Minhag des femmes aujourd'hui ?

Les mots du jour à apprendre :

Serviteur, esclave	עבד
Vient écoute (apprends)	ת"ש = תא שמע
Pour elles-mêmes	לעצמן

Programme du Mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Lital Nessa Esther bat Myriam et Evy Simha Haya bat Myriam*

Etudier les preuves du Roch pour contredire Tosfot.

רא"ש מסכת ברכות פרק ז סימן ד

[...] ונ"ל ההיא דערכין ע"כ לחיובא הוא דמרבי להו מדקתני הכל חייבין ועוד דומיא דכהנים ליום וישראלים ועוד כיון דנשים חייבות בבהמ"ז או מדאורייתא או מדרבנן למה לא יתחייבו בזימון כמו אנשים ומה שהביא ראייה מסיפא דברייתא רצו לזמן אין מזמנין משמע דרישא נמי רשות קאמר לאו ראייה היא דלעולם רישא חובה קתני וסיפא אשמעינן דאפי' אם רצו מוחין בידם משום פריצותא והא דמדמי להו לתרי בתר דמסיק דעות שאני ויצא מכלל שני אנשים חזרו נמי לענין חובה כשלשה

Etudier le Choulhan Aroukh et Mishna Broura ci-après ו-ט עיף

Les mots du jour à apprendre :

A voulu	רָצָה
Ont voulu	רָצוּ
Deux	תְּרֵי

הלכות ברכת המזון סימן קצט

ז נכנס מ"ה
ח המני"ס פ"ה
מהלכות נכנסות
ט סמ"ג נש"ר
מה"ה דערין ב"ר
לענין שופ"ב ס"ס
ז נכנס מ"ה

(ט) אין מזמנין (י) עליו: ו' נשים ועבדים (יא) וקטנים (יב) אין מזמנין עליהם (יג) אבל מזמנין (ג) [א] לעצמן ולא תהא חבורה של נשים ועבדים וקטנים מזמנין יחד משום (יד) פריצותא דעבדים אלא נשים לעצמם ועבדים לעצמם ובלבד שלא יזמנו (טו) בשם: ז * נשים מזמנות לעצמן (טז) רשות * אבל כשאוכלות עם האנשים (יז) חייבות (יח) * ויוצאות בזמן שלנו (יט) הגה [ב] (יט) אע"פ שאין מבינות (הרא"ש ומרדכי ריש פ' ג' שאכלו נשים רש"י): ח' אנדרוגינוס (כ) * מזמן למינו ואינו מזמן (כא) לא לאנשים ולא לנשים: ט' טומטום (כב) אינו מזמן כלל: י' קטן (כג) שהגיע לעונת (ד) [ג] (כד) הפעוטות

שערי תשובה

אכל המזומנים¹ עתם אין להם לענות אתן ע"ש:
[א] לעמן. עיין בה"ט ועיין בלבוש דלפילו עם בעלה אין גלה לזמן ועיין בל"ר שם מצט"ט יו"ט ועיין בנן המלך סי' ע"ה שגדול א' היה

מומן הוא וחתנו וצתו ודחה דבריו ע"ש וע"ש דלף לזרף אשה או עבד להוכיח השם בעשרה לא ראה ונהגין כן וכ"כ באגור ע"ש: [ב] אע"פ שאין מבינות. עיין בנב"א ה"א דברי הלבוש דלף שנהמ"ו לריכין להבין מ"מ ברכת היומון א"ל להבין ועיין בל"ר שכתב שהלבוש בל לישב קושיה ה"ל"ח שהקשה מסימן ק"ג לדיחא לזרף שיבטו ולכן מחלק בין נהמ"ו לברכה היומון ועטם החלוק בה ע"ש וגם י"ל דמייירי שהם מברכות בעתם בלחש רק ברכת היומון לרף שיבטו ועיין בלבוש טעם הא"ו שכתב לריכות שיבטו לעתם בלחש עכ"ל ויש כאלו מסרין מינות וז"ל לריכות שיבטו או שיבטו בעתם בלחש והיינו כמ"ש: [ג] הפעוטות. ועיין בה"ט ועיין בר"י שהוא קושיה היד אהרן והמג"א עלמו סימן מרנ"ח כתב בן שם כמ"ש בח"מ סי' משנה ברורה

ביאור הלכה

נדקף וכו' וכמו שכתב הרמב"ם בחסוזה דלפילו ירבעם בן ננטי שגלה"ה עבד ע"ו אעפ"כ יענש גם על קלות כנון עירובי מבשילין וכדומה וכן מוכח בחוספות מנינה כ"ב ד"ה כמאן נהמ"ד ע"ש אה"כ מאלתא שכ"כ בשטת מקוננת ברכות ע"ש: * נשים מזמנות לעצמן רשות. ודעת הגר"א בראורי שהעיקר כהרא"ש ומר"י שגשים מומנות לעמן חוב אף העולם לא נהגו כן: * אבל כשאוכלות עם האנשים. פשוט דהיינו אפילו אשה אחת: * ויוצאות בזמון שלנו. ומשמע מדברי היד הקטנה היא אסורה לברך ברכת היומון ולהוציא את האנשים אלא שצריכה לשמטע וזלזת מהזמון שמנכרין האנשים: * מזמן למינו. ואם הוא רשות או חוב

לזמן עמהם ג"כ אין רשאין וגרע מנשים בעלמאן או עבדים שיש להם עכ"פ רשות לזמן וכדלקמיה משום שאין חזרתן נאה שיהיה הצירוף של שלשה ע"י הנשים וכן ע"י העבדים שהם פרוצים צומה ואפילו אשה עם בעלה וננייה ג"כ אין נכון להטריף מטעם זה: (יג) אבל מזמנין לעצמן. רשות (ד) וקאי אנשים ועבדים ולא אקטנים דקטנים לאו בני מלוה נינהו לומר שיזמנו לעמן: (יד) פריצותא דעבדים. שחשודים על הזנות ועל משכב זכור (ה) ולכן אפילו יש ג' עבדים אין מזמנין עם הנשים בחבורה אחת דאכתי איכא פריצותא: (טו) בשם. דהוכיח השם הוא דבר שנקדושה וכל דבר שנקדושה אינו נפחות מעשרה זכרים וצני חורין וכדלעיל בס"י נ"ה: ז (טז) רשות. י"ל הטעם (ו) דלא ראו חכמים להטיל עליהם חיוב ברכת היומון כשהם בפ"ע משום שאינו מצי כ"כ שיהיו בקיאות בברכה היומון: (יז) חייבות וכו'. ואע"ג דנתבאר בסק"י דאין מזמנין אנשים ונשים ביחד ואפילו ראו משום שאין חזרתן נאה (י) היינו דוקא התם שהאנשים הם רק שנים וחייב זמון בל ע"י צירוף נשים להכי מנכר צירופן והתחברותן יחד וגנאי הדבר משא"כ הכא מיירי כשיש שלשה אנשים וזלזת ואין צריך כלל לצירופן לענין חיוב זמון ולכן אף שהנשים (ח) ועבדים מנכרין לזלזת ידי חזבתן בשמיעה מהמנכר ולענות אחריו ברכת היומון אין זה משום גנאי: (יח) ויוצאות וכו'. שגמו שהאנשים מוציאים לאנשים כן הם מוציאים לנשים (ט) ועיין בשו"ע הגר"ו שדעתו שאם ראו הנשים להתחלק מחבורת האנשים ולזמן בפ"ע הרשות בידן: (יט) אע"פ שאינן מבינות. ועיין בסימן ק"ג נב"ב סק"ה מש"כ שם נשים האחרונים דיוצאות גם ידי נהמ"ו נשמיעה מפי המנכר אע"פ שאינן מבינות לשה"ק וכחצנו שם דמ"מ יותר נכון שיאמרו אחר המנכר מלה בעלה בלחש אם אפשר להם: ח' (כ) מזמן למינו. דכל אנדרוגינוס אחד הם משא"כ בטומטום לקמיה דשמא זה כשיקרע ימצא זכר וזה נקבה ואין נשים מנכרות עם האנשים וכדלעיל בס"י: (כא) לא לאנשים וכו'. דשמא (י) נקבה היא (יא) ונתבאר בס"י שאין מזמנין עליהן וכן עם הנשים דשמא זכר הוא ואין חזרתן נאה וכנ"ל: ב' (כב) אינו מזמן כלל. היינו אפילו עם שני טומטומים אחרים וכ"ש דאינו מנכר עם אנשים ונ"מ פשוט דעם ג' אנשים יוכל להטריף דלא גריעא מאשה וכנ"ל בס"י: י' (כג) שהגיע כו'. ופחות מזה (יב) אין דעתו חשיב לכלום אפי' יודע למי מנכרין: (כד) הפעוטות. היינו

שער הציון

(ג) הגר"ו ומיי"ב נשים לו מי שישתדל עבורו נכרי הקבורה ומ"מ לא מקרו עדיין לכחשים עיין לעיל בסימן ע"א נב"ב: (ג) רבינו יונה ולבוש ודע לענין עבדים לא נמצא בשאר ראשונים שלא יהיה רשות לזמן עם האנשים רק בר"י הנ"ל: (ד) מאמ"ר: (ה) מ"א: (ו) ואפשר עוד משום דלכתחלה מלוה מן המונטר בשלשה לברך על הכוס וכדלעיל בסימן קפ"ג א" ס"א נב"ב ונאשה גנאי הדבר ולפי דבריו נחא מה שמייטס בזמון כשהם עם האנשים ובלבוש כתב הטעם להכי חייבות עם האנשים משום מגו דחל החיוב על האנשים חל ג"כ עליהו: (ו) ר"ן: (ח) ערכין ג': (ט) ויד הקטנה לא כתב כן ע"ש ונראה שטעם הגר"ו ר"כיון דלחייבו להו בזמון מחמת שאכלו בחבורה של ג' אנשים וחל ממילא עליהו ג"כ חיובא כמ"ש הלבוש אפילו לאחר שנתפדו מהם לא פקע חייביהו ועדיין הן מחייבות בזמון ולא רשות ולא שייך בה סברת הש"ס גבי ד' שאכלו אין רשאים לחלק לשתי חבורות אף למ"ד שנים מזמנין רשות משום דאוקצעו להו בחוצה מעיקרא דהתם החיוב היה מעיקרא משום שהיו ד' [לפי' התוספות שם] ואם יתחלקו לשנים ע"כ פקע חייביהו משא"כ הכא דנמשך עליהם החיוב משום מגו וכנ"ל ולכן אף לאחר שיפדו ג"כ לא פקע מהם ואף דאין מוכרת מ"מ מתחברת כוונתה דאין לנו לכופן שיבטו דוקא בחבורה אחת עם גברים ובפרט להגר"א שפקע לעיקר דנשים מומנות לעמן חוב בודאי לא יפקידו כלום ע"י פרידמן: (י) לבוש ועוד טעם בר"י דבריה בני עתמו הוא ואינו מנכר עם אשה: (יא) ואם שם היה"ח חבורה של ג' לפ"ו יוכל להתחבר עמהם דלא גרע מאשה ומ"מ אם הם אכלו כדי שפיעה בודאי אין כדאי שיוציאם בנהמ"ו ומ"מ דיעבד אפשר דילאו עיין בפמ"ג ובשו"ע הגר"ו: (יב) בר"י והגר"א:

גהות ותיקונים: א) קפ"ב: ב) המזמנים והיינו המסובים שהצטרפו לזמון: ג) צ"ל היה שם: ד) ד': [ג] * [ז] *

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב שנשים מומנות לעצמן רשות. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ו' הוסיף: אם האנשים הם פחות מ"י שאינם מזמנים בשם.

Programme du Mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Lital Nessa Esther bat Myriam et Evy Simha Haya bat Myriam*

2. Obligation d'un enfant pour le Zimoun

Définir les trois niveaux d'âge de l'enfant que l'on peut distinguer relativement au Zimoun.

Comment les Richonim sont Poskim dans la Guemarra relativement à Rabi Yehoshoua ben Levi ? (voir Tosfot dans le programme du jeudi)

מוז: שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות

ואין הוזה בלא טבילה: פניף. חבור
לזימון עשרה וכי אמר רב אסי נמי
לעשרה קאמר: מאוס דרביס. להוציא

ויטבול וכמה דלא טבל נכרי הוא: נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן: אמר רבי יוסי קמן המוטל
בעריסה מזמנין עליו והא תנן נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם הוא דאמר כרבי יהושע בן לוי
דאמר רבי"ל אף על פי שאמרו קמן המוטל בעריסה אין מזמנין עליו אבל עושין אותו סניף לעשרה

להיות שלשה: קטן פורת. שהציא
סימנים ולא בל לכלל שני:

.....
אנא ורב ששת מחוי רב ששת כגון אנא ורב חסדא א"ר יוחנן קמן פורח מזמנין עליו תנ"ה קמן
שהביא שתי שערות מזמנין עליו ושלא הביא שתי שערות אין מזמנין עליו ואין מדקדקין בקמן הא
גופא קשיא אמרת הביא שתי שערות אין לא הביא לא והדר תני אין מדקדקין בקמן לאתויי מאי לאו

שלשה שאכלו פרק שביעי ברכות. מח.

לאתויי קמן פורת. ולית הלכתא ככל הני
שמעתתא אלא כי הא ב"דאמר רב נחמן
"קמן היודע למי מברכין מזמנין עליו אביי
"ורבא הוו יתבי קמיה דרבה אמר להו רבה
למי מברכין אמרי ליה לרחמנא ורחמנא
היכא יתיב רבא אחוי לשמי טללא אביי נפק
לברא אחוי כלפי שמיא אמר להו רבה
תרוויכו רבנן הויתו היינו דאמרי אינשי
"בוצין בוצין מקטפיה ידיע: א"ר יהודה

לאתויי קטן פורת. שאין מדקדקין בו אם בל לכלל שנים או לאו. ומה
הן שנים ר"ג שנים ויום אחד: טללא. ג' ו' : מקניס. מקן שלו מקטטסו:
בולין. דלעת. ואית דגרסי מקטפיה וקטף הוא שרף האילן כלומר
משעה שהוא חונט ויוצא מתוך השרף ניכר אם יהיה טוב: ואיסו פנה.

Les mots du jour à apprendre :

Début	רִישָׁא
Fin	סִיפָא
Conclue	תְּסִימָא

Programme du Jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Lital Nessa Esther bat Myriam et Evy Simha Haya bat Myriam*

תוספות מסכת ברכות דף מח עמוד א

ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא קטן היודע - משמע דקאי נמי ארבי יוחנן ולא נהירא שהרי אין דרך הגמרא שסותר דברי אמוראים והברייתא שהביא ר' יוחנן בלא שום טעם וי"ל דקאי אקטן פורח כלומר קטן פורח מזמנין עליו היינו דוקא היודע למי מברכין ותרווייהו בעינן ולפירושינו צ"ל דלא מייתי עובדא דאביי ורבא לענין אזמוני עלייהו אלא לפרש מהו קטן היודע למי מברכין דמסתמא לא פורחים הוו דאם כן מהו רבותייהו אם יודעים למי מברכין ורבה נמי דעבד היינו להראות שיש בהם בינה והם קטנים ולא מזמנין עלייהו. ואומר ר"ת אף על פי דלית הלכתא ככל הני שמעתתא מיהו הלכה כריב"ל דאמר קטן ממש עושין אותו סניף לעשרה והכא דבעינן פורח ויודע היינו דוקא בשלשה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא לא קאי אריב"ל ודיקא נמי שהרי מפסיק הגמרא בינתיים באותו מעשה [דר' אליעזר] דלעולם ישכים אדם ותניא כוותיה אלא קאי אהני שמעתתא דבתר תניא כוותיה דישכים כגון תשעה וארון ושבת ושנים ותשעה נראין כעשרה ושנים מחדדים וקטן פורח אף על גב דתנא ברייתא הכי לאתויי פורח יעמידנה רב נחמן באינו יודע למי מברכין והיינו נמי כריב"ל דאמר לעיל קטן אין מזמנין עליו פי' מוטל בעריסה עד שידע למי מברכין אבל עושין אותו סניף לעשרה פי' לברכת המזון וה"ה לתפלה דבהא לא פליג רב נחמן דכי בעי יודע ופורח כדפי' ה"מ לזמון שלשה אבל לסניף מודה לריב"ל דסניף לעשרה וה"ה לתפלה דקטן מצטרף ודיקא נמי דפריך עלה ממעשה דר' אליעזר שהיה לתפלה לריב"ל דמיירי בבהמ"ז ומיהו תימה דב"ר (פ' צא) קאמר עלה דריב"ל הדא הוא דתימא לברכת המזון אבל לתפלה לא והיה אומר ר"ת דאין הלכה כן לפי שחולק על הגמרא שלנו דודאי ריב"ל לענין תפלה נמי קאמר מדפריך מעובדא דר' אליעזר דמיירי בתפלה. ויש מצרפין קטן לתפלה רק שיהא חומש בידו ואומר ר"ת דמנהג שטות הוא דכי היכי דאמר אטו ארון גברא הוא ה"נ אטו חומש גברא הוא ועוד הא דקאמר קטן מצטרף היינו אפי' בלא חומש ועוד דלא חזינן בשום דוכתא דמהני אלא בעובדא דעבור השנה כשעולין בעליה בפרקי דרבי אליעזר (פ"ח) דקאמר בשלשה מעברין את השנה ר' אליעזר אומר בעשרה ואם נתמעטו מביאין ספר תורה ועושין עגולה וכו' ואין מזכיר שם שיהא הקטן אוחד הס"ת והתם נמי לא קאמר אלא ספר תורה העשוי בגליון אבל חומשין שלנו לא ומיהו קאמר בירושלמי א"ר יוסי זמנין אכלית עם ר' חלפתא אבא ועם ר' חנינא בר סרסי חביבי ולא מזמנין עלואי עד שהבאתי שתי שערות ומשם משמע דלהצטרף לזמון לא עבדין עובדא עד שיביא שתי שערות הא לתפלה עבדי ומתוך ירושלמי זה פי' ר"י דאין עושין קטן סניף לעשרה לא לתפלה ולא לברכת המזון וגם היה אומר ר"י שגם רבינו תם עצמו לא היה נוהג לעשות כן לעשות קטן סניף לעשרה ולא עשה מעשה והלכך אפי' חומש בידו לא מהני כדפירשנו כיון דלא אתהני קטן לבדו גם חומש בידו לא אתהני ומיהו קטן פורח ויודע למי מברכין משמע שמברכין עליו גם בשלשה כברייתא וליכא מאן דפליג וזה לשון רבינו שפוסק מסקנא דמלתא אין עושין קטן סניף לעשרה לזמון ולתפלה ולשלשה עד שיביא שתי שערות כעובדא דר' יוסי ברבי חלפתא בירושלמי והא דאמרינן בירושלמי קטן וס"ת עושין אותו סניף אומר ר"י דגרס התם קטן לס"ת כלומר סניף לקריאת התורה קאמר ודוקא התם כדאיתא במגילה (פ"ג דף כג.) דקטן עולה למנין שבעה דקאמר הכל עולין למנין שבעה אפי' קטן אפי' אשה אי לא הוה משום כבוד צבור אבל לשאר דברים לא ואפי' אם אשכחן בשום דוכתא דקטן [וחומש מצטרף] אפי' לתפלה היינו דוקא העשוי בגליון אבל חומשין שלנו לא ולפי' ר"ת חומש אינו מועיל כלל ביד קטן אבל קטן לחוד הוי סניף אבל תרי לא כדקאמר גבי עובדא דר' אליעזר ור"ת פי' דהיהא דירושלמי דרבי יוסי בר' חלפתא דוקא בשלשה מיירי

Les mots du jour à apprendre :

Posé	מוטל
Annexe	סניף
Pour emmener	לאַתויי

הלכות ברכת המזון סימן קצט

(ט) אין מזמנין (י) עליו: ו' נשים ועבדים (יא) וקטנים (יב) אין מזמנין עליהם (יג) אבל מזמנין (ג) [א] לעצמן ולא תהא חבורה של נשים ועבדים וקטנים מזמנין יחד משום (יד) פריצותא דעבדים אלא נשים לעצמן ועבדים לעצמם ובלבד שלא יזמנו (טו) בשם: ז' * נשים מזמנות לעצמן (טז) רשות * אבל כשאוכלות עם האנשים (יז) חייבות (יח) * ויוצאות בזמן שלנו: הגה [נ] אע"פ שאין מבינות (הרא"ש ומרדכי ריש פ' ג' שאלנו נפש רש"י): ח' אנדרונוס (כ) * מזמן למינו ואינו מזמן (כא) לא לאנשים ולא לנשים: ט' טומטום (כב) אינו מזמן כלל: י' לקטן (כג) שהגיע לעונת (ד) [ג] הפעוטות

1 ברכות מ"ה
2 ח רמב"ם פ"ה
3 מהלכות נדרות
4 פמ"ג נפש ר"י
5 מההיא דערבין ב"ד
6 מההיא דר"ה כ"ט
7 לענין שפר פ' ט
8 ברכות מ"ח

באר היטב

(ג) לעצמן. עיין בספר יד אליהו דף ק"ט ע"ג: (ד) הפעוטות. כן שם או כן שנענה. והמ"א כתב כן ט' או כן י' ע"ש אפסר

שערי תשובה

אבל המזמנים¹ עתה אין להם לענות אמן ע"ש:

מומין הוא וחתנו ונחו ודחה דבריו ע"ש וע"ש דלף לנרף אשה או עבד להוכיח השם בעשרה לא ראה טהגין כן וכ"כ באגור ע"ש: [ג] אע"פ שאין מבינות. עיין בגמ"א ה"א דברי הלבוש דף שנהמ"ו לריבין להבין מ"מ ברכת היומון א"ל להבין ועיין בא"ר שכתב שהלבוש נא לישב קושיא ה"ל"ח שנקמה מסימן קצ"ג דאיתא לר"י שבינו ולכן מחלק בין נהמ"ו לברכת היומון וטעם החלוק בזה ע"ש וגם י"ל דמירי שהם מברכות בעצמם בלחש רק ברכת היומון ר"י שבינו ועיין בלבוש טעם הא"י שכתב לריכות שבינו לעצמם בלחש עכ"ל ויש כאן חסרון חיות וז"ל לריכות שבינו או שינכרו בעצמם בלחש והיינו כמ"ס: [א] * הפעוטות. ועיין בה"ט ועיין בר"י שהוא קושיא היד אהרן והמג"א: עלמו סימן מר"ה כתב שן שם כמ"ס נח"מ סי' ס"ו

משנה ברורה

ע"א: (ט) אין מזמנין. ואפילו (ג) להאומרים שאם ראה להחמיר ולענות ולברך הרשות בידו מ"מ כיון שהוא פטור אינו מלטרף ועיין מה שכתבנו לעיל בסיומן ע"א סק"ד במ"ד לענין אם יש חבורה צעיר המיוחדים להוצאת המת ומסרהו להם: (י) עליו. ואפילו בדיעבד אם בירך להוציא לאחרים לא מהני דכל שהוא עצמו פטור מן הדבר אין יכול להוציא לאחרים [פמ"ג]: ו' (יא) וקטנים. עיין לקמיה בעסקי י': (יב) אין מזמנין עליהן. ר"ל אם לא היו רק שני אנשים אין אלו מלטרפין לשלשה שיחייבו על ידם בזמון משום דלא אינן בני חיובא בזמון וכדלקמיה בס"ו (ג) ואפילו אם ראו

נודף וכו' וכמו שכתב הרמב"ם בתשובה דאפילו ירבעם כן נכנס בגמ"א ע"כ עבד ע"ו אע"פ"כ יענה גם על קלות כגון עירובי תבשילין וכדומה וכן מוכח בחוספות חגינה כ"ב ד"ה כמאן כה"ד ע"ש אה"כ מלחמי שכ"כ בשעת מקובלת ברכות ע"ש: * נשים מזמנות לעצמן רשות. ודעת הגר"א בביאורו שהעיקר בהרא"ש ומר"י שגשים מומנות לעצמן מוב. אך העולם לא נהגו כן: * אבל כשאוכלות עם האנשים. פשוט דהיינו אפילו אשה אחת: * ויוצאות בזמון שלנו. ומשמע מדברי היד הקטנה היא אסורה לברך ברכת היומון ולהוציא את האנשים אלא שצריכה לשמוע ולנחם מהיומון שמברכין האנשים: * מזמן למינו. ואם הוא רשות או חוב

לזמן עמהם ג"כ אין רשאיין וגרע מנשים עצמן או עבדים שיש להם עכ"פ רשות לזמן וכדלקמיה משום שאין חברתן נאה שיהיה הירויף של שלשה ע"י הנשים וכן ע"י העבדים שהם פרוצים בזמה ואפילו אשה עם בעלה וצניה ג"כ אין נכון להלטרף מטעם זה: (יג) אבל מזמנין לעצמן. רשות (ד) וקאי אנשים ועבדים ולא אקטנים דקטנים לאו בני מזה נינהו לומר שיזמנו לעצמן: (יד) פריצותא דעבדים. ששודים על הנות ועל משכב זכור (ה) ולכן אפילו יש ג' עבדים אין מזמנין עם הנשים בתורה אחת דלכמי איכא פריצותא: (טו) בשם. דהוכיח השם הוא דבר שנקדשה וכל דבר שנקדשה אינו בפחות מעשרה זכרים וצני חורין וכדלעיל בס' ג"ה: ז' (טז) רשות. י"ל הטעם (ו) דלא ראו חכמים להטיל עליהם חיוב ברכת היומון כשהם צע"ע משום שאינו מצי כ"כ שיהיו נזקקות בברכת היומון: (יז) חייבות וכו'. והע"ג דנתבאר בקצ"ב דלין מומנין אנשים ונשים צידד ואפילו ראו משום שאין חבורתן נאה (ו) היינו דוקא התם שהאנשים הם רק שנים וחיוב זמון נא ע"י זירוף נשים להכי מנכר זירופן והתחברותן יחד וגנאי הדבר משא"כ הלא מיירי נשים שלשה אנשים וזולתן ואין צריך כלל לזירופן לענין חיוב זמון ולכן אף שהנשים (ח) ועבדים מלטרפין לנחית ידי חובתן בשמיעה מהמבצר ולענות אחריו ברכת היומון אין בזה משום גנאי: (יח) ויוצאות וכו'. שכמו שהאנשים מוציאים לאנשים כן הם מוציאים לנשים (ט) ועיין בשו"ע הגר"ו שדעתו שאם ראו הנשים להתחלק מחבורת האנשים ולזמן צע"ע הרשות בידן: (יט) אע"פ שאינו מבינות. ועיין בסיומן קצ"ג במ"ד סק"ה מש"כ שם שם האחרונים דיוצאות גם ידי נהמ"ו בשמיעה מפי המבצר אע"פ שאין מבינות לשה"ק וכתבנו שם דמ"מ יותר נכון שיאמרו אחר המבצר מלה בעלה בלחש אם אפשר להם: ח' (כ) מזמן למינו. דכל אנדרונוס אחד הם משא"כ בטומטום לקמיה דשמא זה כשיקרב ימצא זכר וזה נקבה ואין נשים מלטרפות עם האנשים וכדלעיל בס"ו: (כא) לא לאנשים וכו'. דשמא (י) נקבה היא (יא) ונתבאר בס"ו שאין מזמנין עליהן וכן עם הנשים דשמא זכר הוא ואין חברתן נאה וכנ"ל: (כב) אינו מזמן כלל. היינו אפילו עם שני טומטומים אחרים וכ"ש דאינו מלטרף עם אנשים ונשים ומ"מ פשוט דעם ג' אנשים יכול להלטרף דלא גרעא מאשה וכנ"ל בס"ו: י' (כג) שהגיע כו'. ופחות מזה (יז) אין דעתו חשיב לבלוס אפי' יודע למי מברכין: (כד) הפעוטות. היינו

שער הציון

(ג) הגר"ו ומייירי: בשם לו מי שיסתדל עבורו בנרכי הקטורה ומ"מ לא מקרו עדיין לכתפיה עיין לעיל בסיומן ע"א במ"ב: (ג) רבינו יונה ולבוש ודע דלענין עבדים לא נמצא בארי ראשונים שלא יהיה רשות לזמן עם האנשים רק בג"ל: (ד) מאת"ר: (ה) מ"א: (ו) ואפשר עוד משום דלכתחלה מזה מן המוציא בלחש לברך על הכוס וכדלעיל בסיומן קפ"ג: ס"א בהג"ה ונאשה גנאי הדבר ולפי דבריו ניחא מה שמייחס בימון כשהם עם האנשים ולבוש כתב הטעם דלהכי חייבות עם האנשים משום מנו דתל החיוב על האנשים תל ג"כ עליהן: (ו) ערכין ג': (ט) וידד הקטנה לא כתב כן ע"ש ונראה שטעם הגר"ו דכיון דאחייבו להו בזמון מחמת שאכלו בתורה של ג' אנשים וכל ממילא עליהו ג"כ חיובא כמ"ס הלבוש אפילו לאחר שפטרדו מהם לא פקע חיוביהו ועדיין הן מחייבות בימון ולא רשות ולא ש"ך בזה סברת הש"ס גבי ד' שאלנו אין רשאים לחלק לשתי חבורות אף למ"ד דשנים מומנין רשות משום דליקבעו להו בחובה מעיקרא דהתם החיוב היה מעיקרא משום שהיו ד' [לפי] החוספות שם] ואם יחלקו לשנים ע"כ פקע חיוביהו משא"כ הלא דנמשך עליהם החיוב משום מנו וכנ"ל ולכן אף לאחר שיפטרדו ג"כ לא פקע מהם ואף דאין מוכרת מ"מ מתבאר כוונתה דאין לנו לזמן שישנו דוקא בתורה אחת עם נדרים ונפרט להגר"א שפקע לעיקר דנשים מומנות לעצמן חוב נודאי לא יפסידו כלום ע"י פרידתן: (י) לבוש ועוד טעם נב"י דבריה פני עצמו הוא ואינו מלטרף עמהם: (יא) ואם שם היה"ח חבורה של ג' לפ"ו יכול להתבאר עמהם דלא גרע מאשה ומ"מ אם הם אכלו כדי שיענה נודאי אין כדאי שיולאם צנחמ"ו ומ"מ בדיעבד אפשר דילאו עיין בפמ"ג ובשו"ע הגר"ו: (יז) כ"י והגר"א:

גדהות ותיקונים: א) קפ"ב: ב) המזמנים דהיינו המסובים שהצטרפו לזימון: ג) צ"ל היה שם: ד) [ג] * [א] *

י' קובי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף ו' כתב שנשים מזמנות לעצמן רשות. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ו' הוסיף: אם האנשים הם פחות מ' שאינם מזמנים בשם.

הלכות ברכת המזון סימן קצט ר

קג באר הגולה

יודע למי מברכין מזמנין עליו (כה) ומצטרף (כו) בין לשלשה ב' בין לעשרה: הגה ו"א דל"ן מצטרפין אותו כלל * עד שיהא בן שלש עשרה שנה (כו) דלא מחזקינן ליה כגדול שהביא (ה) ז' שערות (הרא"ש והמרדכי פ' ג' שאכלו ועור) וכן נוהגין ואין לשנות (ו) (כה) וחרש (כט) ושועה אס מכוונים ומנינים * מצטרפין לזימון אע"פ שאין החרש שומע הנכרה (מהר"ל): י"א ז'מי שנדרוהו על עבירה [בזמן שהותר מצד השררה] (ל) אין מזמנין עליו:

ר דין המפסיק כדי לברך. ובו ב' סעיפים:

א * שלשה (א) * שאכלו כאחד אחד (ב) מפסיק (א) על כרחו לשנים ועונה עמהם ברכת (ג) [א] זימון * ברכות מ"ה לפי הרשב"א ע"ש

שערי תשובה

ר"ה ע"ש ונב"י כתב לישב קלח דברי המ"א מה: [א] זימון. ומ"ש בשם הטור עיין בגמ' ונא"ר ונב"י ויד אפרים וע"ש כח"ר דארבעה מפסיקין לעשרה בין דששה היו רובא ע"ש ומ"ש בה"ט בשם המג"א אס היו ה' נחטרה כו' עיין באבן העזר שהולק מה וס"ל דלא פרח זימון מנייהו כיון שזה שהפסיק היה בדעתו לאכול עוד ע"ש שמדברי תר"י משמע שאפילו אס הג' נרכו לגמרי והלכ' להס וז' נשארו ואכלו יחד ונא' שלישי ואכל כית פת עמהם מצטרפין לזימון וכתב נב"י היכא שאכלו עשרה וה' גמרו ובעי דבזכי וה' לא גמרו ואחד מהם נמלצה

דט"ס הוא: (ה) ז' שערות. פי' א"ש לדבוק אחר ז' שערות אכל אי ידעינן שלא הביא ז' שערות אין מזמנין עליו. ולהוציא אחרים בעינן שידעינן בודאי שהביא ז' שערות. מיהו אס כל אחד מברך לעצמו בלחש לית לן בה עיין סי' קצ"ו"א ס"ק ח' מ"א: (ו) וחרש. דוקא חרש המדבר ואינו שומע ושועה שאינו שומע גמור ל"ח מ"א: (א) על כרחו. ואס לא הפסיק הוא אינו יולא ידי זימון מ"א: (ב) זימון. כתב הטור מי שהפסיק פעם אחת יכול להפסיק פעם שנית וכתב הב"ח דמיירי שמתחלה אכלו ג' והפסיק א' לז' ואח"כ נצו ז' אחרים ואכלו עם הא' ולא שייך לומר פרח זימון ול"ד פעם שנית דה"ה פעם ג' או יוחר יכול לזמן עכ"ל. וכתב המ"א אכל אס היו ה' נחטרה א' והפסיק א' לשנים שוב לא יוכל לזמן עם הב' הנשארים דפרח זימון מכולהו. אכל אס היו ז' או ח' והפסיק לז' יוכל להפסיק אחר כך פעם ז'. כתב הטור ואס הם יו"ד

ביאור הלכה

עיין בע"מ ולבוש וא"ר: * עד שיהא בן י"ג שנה. ור"ל אפילו אס הביא שערות קודם י"ג לא מהני [מ"א וכו' הפרישה והב"ח]: * מצטרפין לזימון. עיין נב"י דמיירי חרש המדבר ואינו שומע. לכאורה פשוט דדוקא לענין צירוף הוא אכל הוא אין נכון לכתולה שיהיה הוא הזומן להוציא אחרים נב"י דהא קי"ל בעינין מוציאין כ"ג נב"י דלכתולה צריך להשמיע לאוזן וא"כ אף דשומע כעונה מ"מ הם לא עדיפא מדרידיה בעלמא ונשארו אכלם הנכרות דבטור לד' בלא שמיעה לאזנין אס"כ מלאחי בחידושי רע"א שכחב ג"כ כעין זה לענין שאין כדאי שיהיה ש"ץ לכתולה ג"כ מטעם זה ע"ש. והנה בזמן שהיו הזמנין מוציאין נב"י ט"ז ט"ז דהכי הוא אף הכיוס שאין מוציאין נב"י כ"ל וכו"א מברך לעצמו והימין אומר רק נברך לד' אפשר דיש להקל בה שיהי' הוא אף מומן לכתולה ולא דמי לתפלה אף דמנינו נמי כ"א מברך לעצמו מ"מ הלא מה שחזר ומתפלל הש"ץ אף שכבר התפלל בעצמו מקודם הוא מפני שתקנת מו"ל לא וזה ממקומה משא"כ הכא שהעונים שאומרים ברוך שאכלנו וכו' הלא משמיעים לאזניהם ומה איכפת לן אס מי שאומר נברך אינו יכול להשמיע לאוזן וכו':

* שאכלו כאחד וכו'. עיין נב"י והנה בשו"ע לא זכר כלל אס מיירי שהשנים היו נחולים ללחא ואז חייב בע"כ האחד להפסיק להם מסעודתו או אפילו כשאני נחולים ג"כ צריך מדינא להפסיק להם כשהם רוצים לברך נב"י אכן מדקיים השו"ע לבסוף וכתב אף הוא אינו רשאי לברך וללחא לשוק וכו' וזה מיירי באינו נחול לילך לדרכו דוקא כמבואר בדברי ז"ל לתוך שיעת רה"ג דמיקל להאחד ללחא דמיירי נחול ומסתמא הירשע נמי מיירי באופן זה ואפ"ה אחד מפסיק לשנים בע"כ (אס לא דמיא דהב"י כתב זה רק לתוך דברי רה"ג אכל לרשב"א אפשר דנכ"ה ג' ומה שכתב להם להקל וכאשר באמת מתפקד הב"ח מאד בקולא זו והמתכבד שהעמיק לשון הרשב"א אפשר דאף נכ"ה ג' אסור ולפי"ל לא מיירי

ר"ל שאין הדבר תלוי בצרכו אס רוצה להפסיק מסעודתו ולענות אלא מן הדין מחויב לזה כיון שהס רבים נגדו אין צריכים להמתין עליו: * היינו זמן שהיה מותר מלד השכרה

שער הציון

(יג) עיין נב"י בשם הר"ב ע"ש ונב"י: (יד) מ"א וכן הפסיק הנכ"י דעת המחבר ע"ש: (טו) מ"א וכו': (טז) מ"א וכו' דלא כב"ח וע"מ ועיין נב"י ע"ש חלה"ע סימן ל"ט שגם הוא הפסיק בן: (יז) היינו כשאכלו כדי שיענה דלא. מיוחס הוא מן התורה: (יח) מ"א: (יט) דזימון לרוב פוסקים הוא מדברנן עיין בחידושי הרשב"א והרא"ה פרק ג' שאכלו: (כ) אחרונים: (כא) אחרונים: (כב) רשב"א והוצא נב"י סי' נ"ה: (א) עיין לעיל בעינין קצ"ג נב"י סקי"ט:

[ג]

הגהות ותיקונים: א) סוף סימן קפ"ו: ב) עיין בה"ט:

צ"קו"ט דברי הרב: א) בשו"ע הרב סעיף י' פוסק בחדש השומע ואינו מדבר, או המדבר ואינו שומע מצטרפין לזימון עשרה, אבל לזימון ג' אינם מצטרפין וכשמצטרפין לעשרה הובא שם בסוגרים אפילו הם ב' ויותר. (ומ"ש הרב בסוגרים אפילו הם ב' ויותר ובמשנ"ב לא הזכיר מזה, אפשר דהמשנ"ב אויל לשיטתו ראה סי' נ"ה מה שהראנו הנ"מ בין הרב למשנ"ב ודו"ק). וכ"כ הרב בסימן ר' סעיף א'.

Bon Limoud sur Matmidim